

HUA en LUA

© SVA
2022

HUA-hond

De Dalmatiër is een ras waarvan niemand precies weet hoe en waar ze zijn ontstaan. Natuurlijk zijn er verhalen, vele zelfs. Dat is nou net het probleem, er zijn zoveel theorieën dat alles mogelijk lijkt – en tegelijk onmogelijk lijkt. Iets waar men het wel over eens is, is dat het ras al heel lang bestaat en dat er in al die tijd niet echt veel is veranderd aan dat heel kenmerkende uiterlijk: wit met bruine of zwarte ronde vlekjes over het hele lichaam.

Er is niet bekend uit welke streek of zelfs uit welk land het ras zou komen, iets dat misschien te maken heeft met het feit dat de honden vaak bij Roma te vinden waren. En die waren niet erg honkvast. Mensen met kennis van zaken zeiden dat de oorsprong Dalmatië moest zijn, maar hoe dat vastgesteld werd is niet duidelijk. In vroeger tijden waren de landsgrenzen ook niet heel erg duidelijk, en dat maakt het allemaal niet simpeler.

Het ras is geclaimd door diverse streken en landen maar uiteindelijk krijgt hij toch zijn officiële naam van de streek waar hij met regelmaat voor zou komen: Dalmatië. De verwijzingen die hiervoor verantwoordelijk zijn stammen uit de 18e eeuw. Dalmatië is tegenwoordig een provincie in Kroatië, geleden aan de Adriatische zee, maar in de tijd dat de Dalmatische honden ernaar genoemd werden was het een deelgebied van het keizerrijk Oostenrijk en een -min of meer- zelfstandig koninkrijk. Later zou het aan Joegoslavië worden toegevoegd en toen dat uiteenviel werd de streek toegewezen aan Kroatië. Eén ding dat in al die jaren niet veranderde is dat de streek arm was, en daardoor werden dieren multifunctioneel gebruikt. Dat gold ook voor de Dalmatische honden: ze werden gebruikt als wakers in de grensgebieden, als trekhonden, als herdershonden. Ze werden ingezet bij de jacht op klein wild, maar ook op grofwild als zwijnen of herten.

De honden werden overal mee naar toegenomen en misschien het wel daardoor dat ze zo vertrouwd lijken met het begeleiden van karren, koetsen en paarden. Dat was en is iets dat deze honden altijd lijken te hebben gedaan. Het ras nestelde zich in de harten van liefhebbers en vooral in Engeland, hondenland bij uitstek, werd er gewerkt aan erkenning. In 1882 werd daar de eerste rasstandaard opgesteld.

Dat deze honden zo bekend waren heeft zeker te maken met hun opvallende uiterlijk; dat blijft makkelijk in het geheugen hangen. Daar speelden mensen ook op in: de Dalmatische honden werden geliefd vanwege hun uiterlijk. Toen Disney de film “101 Dalmatiërs” maakte (in 1961 de eerste versie, in 1996 de remake) waren de aanvragen niet meer bij te houden. Zo gaat dat soms met een hondenras. Maar het was niet alleen rozengeur en maneschijn helaas.

High Uric Acid en Low Uric Acid

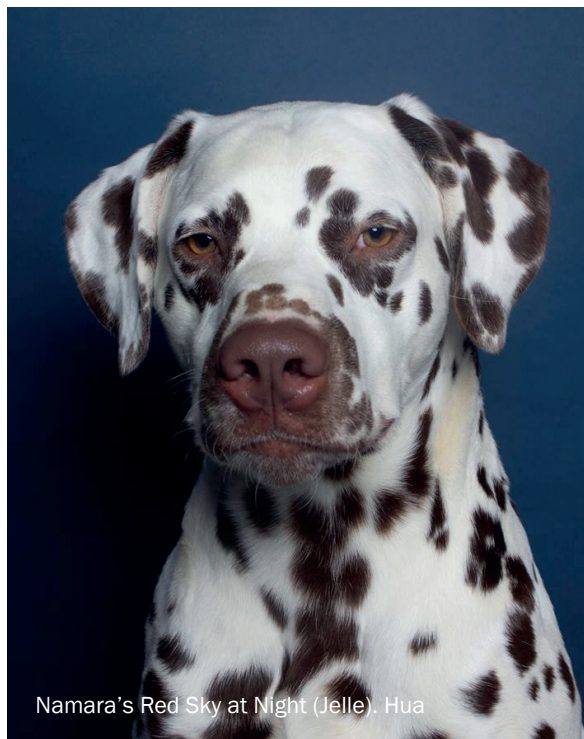
Er bleek een aandoening voor te komen in de Dalmatische

Namara's Snow Man (Robbie). Hij is LUA

hond die als gevolg had dat er teveel urinezuur werd geproduceerd. In die tijd was er niet bekend welke genetische mutatie hiervoor verantwoordelijk was en het gevolg was dat veel mensen domweg ontkenden dat er een probleem was. Want wie ging dat bewijzen? En hoe dan? Veel fokkers waren van mening dat het gewoon toeval was, of pech. Het feit dat niet alle honden dit probleem hadden verstevigde die mening nog eens. Zoals dat kan gaan in de rashondenfokkerij ontstond er al snel een ruzie die zijn weerga niet kende.

Maar niet alle fokkers weigerden het probleem onder ogen te zien. Dr. Robert Schaible, een fokker en geneticus, was van mening dat als hier sprake was van een genetisch probleem, dat weggefokt kon worden door een ander ras in te kruisen. Dat bleek niet erg eenvoudig

Namara's Red Sky at Night (Jelle). Hua

want het was niet helemaal duidelijk waar de Dalmaat aan verwant was, maar uiteindelijk werd gekozen voor een Pointer. Schaible was er stellig van overtuigd dat één enkel gen verantwoordelijk was voor deze overproductie van urinezuur die bekend zou worden als High Uric Acid

In 2008 ontdekte Dr. Danika Bannasch de recessieve mutatie die het gen SLC2A9 op chromosoom 3 aantast en verantwoordelijk is voor het voorkómen dat urinezuur naar de lever en de nieren wordt getransporteerd, waar het gewoonlijk zou worden omgezet in een in bloed oplosbaar product. Bij Dalmatiërs gaat deze mutatie zo ver terug dat elke Dalmatiër twee exemplaren van dit recessieve gen draagt (recessief homozygoot).

Volgens Dr. Bannasch zou de mutatie van het gen SLC2A9 kunnen worden gekoppeld aan de selectie van honden met als doel beter gedefinieerde vlekken te produceren. Met andere woorden: doordat er zo sterk op scherp afgetekende vlekken werd geselecteerd, is er per ongeluk tegelijk geselecteerd voor de schadelijke mutatie.

De hypothese van Dr. Schaible is dat de snelheid waarmee pigmentcellen migreren wordt bepaald door één (of zelfs meerdere) genen die zich op hetzelfde chromosoom als het SLC2A9-gen bevinden en, hoewel de correlatie van deze genen geen enkel doel lijkt te dienen, verklaart het feit dat ze zo dicht bij elkaar liggen waarschijnlijk hun gelijktijdige overdracht.

De mutatie is inmiddels te testen met een simpele wangslijmswab.

(HUA). Dit probleem veroorzaakt de vorming van stenen bij ongeveer 25% van de mannelijke Dalmatiërs en is een zeer pijnlijke en onaangename aandoening. En zo kruiste Schaible in 1973 een Pointer met een van zijn teven. Hij noemde het een "Backcross Project" en riep hiermee de woede over zich af van de American Kennel Club. De ruzies zouden bijna 35 jaar duren.

In 2008 ontdekte Dr. Danika Bannasch echter een recessieve mutatie. Alle Dalmatiërs bleken homozygoot te zijn voor dit gemuteerde gen, dat verantwoordelijk leek voor de overproductie van urinezuur. Allemaal, behalve de bloedlijn van Dr. Schaible. Hij omschreef zijn honden als "LUA", en bleek met zijn "backcross" het oorspronkelijke en ongemuteerde gen te hebben teruggefokt. Dit betekende dat er serieus gepraat moest worden en dat gebeurde ook. Het resultaat was dat de Backcross-lijn uiteindelijk in 2011 geregistreerd werd door de AKC. Vanaf dat moment begonnen de LUA-honden zich over de wereld te verspreiden.

Dr. Schaible had als basisovertuiging de gedachte dat als er in een ras een probleem is, je dat terug kunt draaien door vreemd bloed in te kruisen. Hij vond het onacceptabel dat een genetische aandoening als onvermijdelijk wordt geaccepteerd omdat die "nu eenmaal" door het hele ras verspreid is. Om die reden bleef hij bijna 40 jaar hardnekkig vasthouden aan zijn overtuiging dat dit soort dingen te repareren is zoals dat eeuwenlang werd gedaan en wat hem betreft nog steeds zou moeten gebeuren.

De kruising met de Pointer veroorzaakte een enorme rel en het opvallende was dat toen er 37 jaar later onderzoek werd gedaan in opdracht van de AKC (N. Fretwell 2010: Molecular genetic Analysis of Backcross Dalmatians Compared to AKC, UK Dalmatians, Pointers en andere rassen) er geen genetische sporen van de Pointer werden gevonden. Dat is ook niet zo gek: na 12 generaties is de gebruikte Pointer één van 16.382 honden, wat betekent dat er 0,006% van zijn genen in het genoom van de

Dalmaten zit.

De AKC besloot de LUA-honden te accepteren en ze druppelsgewijs in de bestaande populatie te introduceren. Die herintroductie zal tientallen jaren verspreiden duren, met de nadruk op het behouden van de genetische diversiteit binnen het ras.

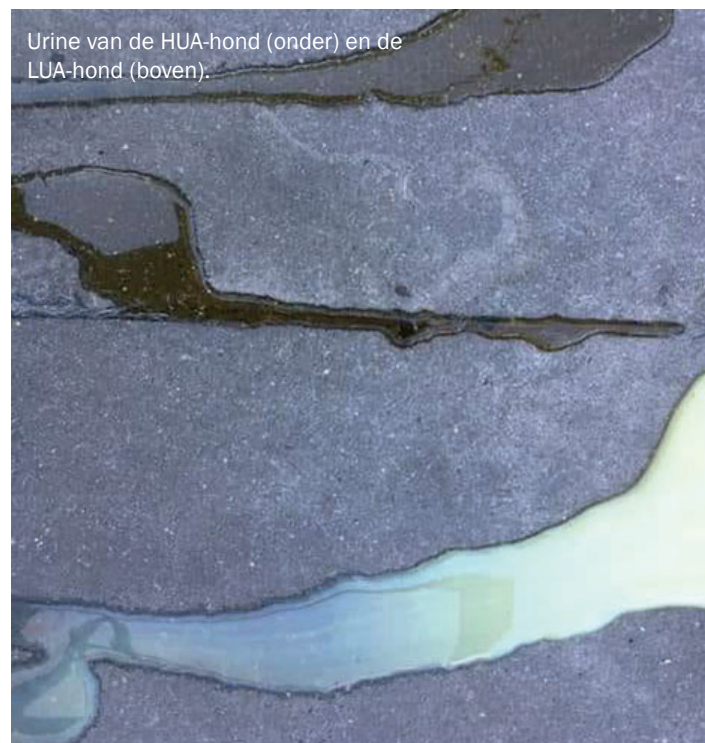
Er zijn twee stamboeken in de VS: het AKC-boek en het UKC-boek (United Kennel Club), waarin de "LUA"-bloedlijn wordt ingevoerd.

Dat deze overeenstemming is bereikt wil niet zeggen dat iedereen het er meteen mee eens is. Hoewel onweerlegbaar is dat het urineprobleem door een mutatie wordt veroorzaakt is er nog een ander probleem dat voor veel fokkers een onneembare hobbel lijkt: de spots. Inderdaad hebben de vlekken van "LUA" Dalmatiërs soms wat minder scherpe randen (dit wordt "frosted" genoemd), maar dit foutje niet uniek voor alleen de LUA-honden. Het bestaat al binnen het ras en kan verbeterd worden door selectie. Bovendien, hoewel "LUA"-spots vaak iets kleiner kunnen zijn, voldoen ze niettemin aan de maat die de standaard vraagt.

Een ander bezwaar dat geopperd wordt is dat er mogelijke nieuwe ziektes binnenkomen. Maar na meer dan 30 jaar en minstens 15 generaties mag worden geconcludeerd dat eventuele schadelijke mutaties inmiddels aan het licht zouden zijn gekomen.

In 2009 werden drie "LUA" Dalmatiërs officieel geïmporteerd in het VK, twee teefjes en een reu. Drie generaties lang wordt de stamboom van hun nakomelingen gemarkeerd met een asterisk, wat wijst op speciale monitoring. Hierbij gaat het zowel om conformatie aan de Standaard als om gezondheid, bijv. doofheid (BAER elektrodiagnose of hersenstamanalyse), heupstatus (ook al heeft het ras wat dat betreft een uitstekende staat van dienst) en karakter. In 2011 registreerde de AKC de "LUA"-bloedlijn: onder druk van een toenemend aantal AKC-leden was de commissie verplicht de registratie van de bloedlijn te accepteren, waardoor deze internationale erkenning kreeg. (De UKC is geen lid van de FCI.) In 2012 werden vijf nesten geboren in Europa: in Frankrijk, in het Verenigd Koninkrijk en in Duitsland, waarbij één reu werd geëxporteerd naar Finland.

Sindsdien is de verspreiding van de LUA-honden doorgegaan, en binnen de FCI is die verspreiding makkelijker dan onder de supervisie van AKC en KC.

Namara's Red Sky at Night (Jelle) en hij is de vader van Namara's Eskimo Kisses. Hij is een HUA

Erna Kuipers is een van de fokkers die een LUA-hond gebruikte. Om die te vinden viel nog niet mee, dat was namelijk een Brits gefokte hond die doordat het een LUA was in een soort bruikleen-constructie werd aangekocht. De nakomelingen konden alleen onder voorwaarden verkocht en de KC stond export ook eigenlijk niet toe. In 2016 ging ze op zoek gegaan naar geschikte reuen. Ze had een geschikte teef en daar wilde ze iets mee. De eigenaar van de eerste LUA-reu die paste vroeg een exorbitant hoog bedrag voor de dekking. Dat weigerde Erna: ze vindt dat als je je wilt inzetten voor de gezondheid van een ras, je dat wel bereikbaar moet houden voor iedereen. Een jaar later vond ze een zoon van deze reu die wel binnen de perken bleef qua bedrag. Ze vertelt: "In Nederland zijn er tot nu toe 5 LUA nesten geboren. Al deze nesten hebben LUA en HUA pups in zich gehad, wat betekent dat een van de ouderdieren HUA was en de ander LUA. Het eerste nest is dus bij mij geboren. Het tweede nest bij een fokker die er verder niet mee doorgedaan is. Het derde en vijfde nest bij een startende fokker die tot nu toe alleen LUA heeft gefokt en het vierde ook weer bij mij." Erna wil zich vooral inzetten om gezonde honden te fokken maar probeert tegelijk te laten zien dat een LUA niet meteen betekent dat het geen goede hond is. Of een hond met "slechte" spots.

En dat heeft ze bewezen: op 5 en 6 februari was Dogshow Eindhoven, waar Erna aanwezig was met haar honden. Ze vertelt: "Namara's Eskimo Kisses (Jennie) is een teefje geboren op 7-2-2021 en is afkomstig uit mijn 2e LUA nestje. Het eerste nestje is geboren op 25-12-2017 en was tevens het allereerste LUA nestje in Nederland. Wij hebben uit dat nestje Jennie's moeder Tina gehouden. Namara's Action Plan was dat. Haar naam zegt al genoeg. Haar dochter, Namara's Eskimo Kisses was op de show in Rosmalen (Dogshow Eindhoven, red) waar ze voor de eerste keer werd uitgebracht, in de jeugdklasse. Ze behaalde een JCAC, CAC en BOB. Er waren 27

inschrijvingen, ze was de enige ingeschreven LUA. De jeugdklasse teven had 8 ingeschreven teven (7 aanwezig)."

Al deze positieve ontwikkelingen zijn van groot belang voor het ras, maar helaas zijn we er nog niet, verzucht Erna. "Wist je dat LUA's in Kroatie (het land van herkomst) verboden zijn? Ze mogen daar niet ingeschreven worden in het stamboek. Er zijn daar fokkers die hun pups verkopen met een bepaling in het contract dat ze niet gedekt mogen worden door LUA's of, als het een reu is, dat ze geen LUA mogen dekken. Nee, we zijn er nog lang niet."

Foto's: Janine Trost en Ryanne van Herk

Namara's Eskimo Kisses (Jennie). Lua-hond
Eigenaar: Erna Kuipers en Lisette de Bree